

Fagbeskrivelser med pensum for 2. avdeling

Vedtatt av fakultetsstyret 22.01.2004 (JF 38-03 - DL 200200704-66) jf. studieplan for mastergraden i rettsvitenskap. Endret av Studieutvalget i sak SU 25/16, SU 13/17, SU 25/17, SU 22/18, SU 36/18 og SU 52/18. Her må oppdateres

Andre avdeling utgjør det andre året på masterstudiet i rettsvitenskap. Avdelingen består av fagene alminnelig forvaltningsrett (20 studiepoeng), velferdsrett (9 studiepoeng), miljø- og ressursrett (5 studiepoeng), rettshistorie (8 studiepoeng), erstatningsrett (7 studiepoeng), internasjonal privatrett (3 studiepoeng) og EU-/ EØS- rett (8 studiepoeng).

Eksamen og arbeidskrav

JUR-200x 8 studiepoeng – Rettshistorie skriftlig hjemmeeksamen

JUR-200x 30 studiepoeng – 2. avdeling master skriftlig hjemmeeksamen med muntlig prøve

JUR-200x 22 studiepoeng – 2. avdeling master skriftlig skoleeksamen

Andre avdeling avsluttes med hjemmeeksamen og skoleeksamen på slutten av vårsemesteret.

I høstsemesteret avholdes eksamen i JUR-200x Rettshistorie. For å fremstille seg til eksamen i JUR-200x Rettshistorie kreves bestått FIL-0700 Ex. phil., JUR-1003 1. avdeling master skoleeksamen og JUR-1004 1. avdeling master muntlig prøve. Studenter som har avlagt kontinuasjonseksamen eller utsatt prøve i disse emnene, men hvor endelig sensur ikke foreligger, kan likevel fremstille seg til eksamen i Rettshistorie.

Eksamen JUR-200x Rettshistorie skriftlig hjemmeeksamen består av to oppgaver som skal leveres inn samtidig. Oppgave 1 gjøres kjent i starten av undervisningen. Studentene kan arbeide med denne frem til innleveringsfristen. Oppgave 2 gjennomføres som en to dagers hjemmeeksamen. Besvarelsen av begge oppgavene må samlet sett ikke overstige 10 sider. Formkravene er de samme som gitt i Eksamensreglement for 1. – 4. avdeling i graden master i rettsvitenskap § 7. Vurderingsuttrykket er «bestått/ikke bestått». Karakterfastsettelsen gjennomføres som en samlet vurdering av begge oppgaver. Kontinuasjonseksamen avholdes i samme semester som ordinær eksamen. Ved kontinuasjonseksamen kan studentene levere besvarelsen av oppgave 1 på nytt i forbedret utgave. Det blir gitt en ny hjemmeeksamen som oppgave 2.

Ved avslutningen av 2. avdeling avholdes i vårsemesteret en skriftlig hjemmeeksamen over 4 dager med etterfølgende muntlig prøve (JUR-200x) og en skriftlig skoleeksamen (JUR-200x) på seks timer. For å fremstille seg til disse eksamenene må eksamen i JUR-200x Rettshistorie være bestått. Vurderingsuttrykket på JUR-200x og JUR-200x er karakterskalaen A-F, jf. §§ 7 og 8 i eksamensreglement for 1.-4. avdeling. -

Det er adgang til å kontinuere for studenter med studierett, jf. siste ledd i §§ 8 og 9 i eksamensreglementet for 1.-4. avd. master.

Senest innen en uke før vårens eksamener på avdelingen må studentene på 2. avdeling ha gjennomført og fått godkjent en muntlig presentasjon og semesteroppgaven. Se eksamensreglementet for graden master i rettsvitenskap §§ 4 og 5.

Forvaltningsrett – generelt

Faget forvaltningsrett omhandler de rettsregler og prinsipper som gjelder for offentlig forvaltning, samt de verdier forvaltningen skal ivareta, herunder hensynet til rettssikkerhet for individene.

Tema for fagets alminnelige del er de regler og prinsipper som gjelder generelt for hele eller de største delene av den offentlige forvaltning. Den spesielle delen av forvaltningsretten behandler de rettsregler som knytter seg til enkelte saksområder. På andre avdeling har vi valgt ut fagområdene miljørett og velferdsrett.

Alminnelig forvaltningsrett 20 sp

1) Faglig innhold

Hovedtema i den alminnelige forvaltningsretten er hvilke rettslige grunnlag forvaltningen har for sin kompetanse (myndighet) og de grenser som gjelder for denne kompetansen. Spørsmålene om når forvaltningen trenger hjemmel i lov for sine beslutninger og om det aktuelle hjemmelsgrunnlaget gir tilstrekkelig kompetanse, står sentralt. Det må videre tas stilling til hvem som har kompetanse og hvordan den kan tildeles videre (personelle spørsmål). Ofte har forvaltningen et spillerom med hensyn til om og eventuelt hvordan kompetansen skal brukes. Om det foreligger et slikt spillerom og hvor langt det rekker (området for forvaltningsskjønnet) er sentrale tema i faget. Sentralt står også de prosessuelle spørsmålene, dvs de saksbehandlingsreglene som gjelder for forvaltningens virksomhet og som også regulerer de muligheter har partene til å ivareta sine interesser i saken. Et hovedtema er spørsmålet om når et vedtak kan bli ugyldig på grunn av innholdsmangel eller feil ved måten et vedtak er blitt til på. Spesielle metodespørsmål i forvaltningsretten og etiske problemstillinger som oppstår i tilknytning til forvaltningens virksomhet tas også opp.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått andre avdeling har studenten:

- avansert kunnskap om kravet om lovhjemmel (legalitetsprinsippet) og andre rettsgrunnlag for forvaltningens beslutninger og handlinger og hvor langt disse rettsgrunnlag går (grensene for forvaltningens kompetanse)
- avansert kunnskap om området for forvaltningsskjønnet, herunder læren om myndighetsmisbruk og læren om adgangen til å stille vilkår for vedtak,
- avansert kunnskap om regler for å sikre betryggende saksbehandling, spesielt forvaltningslovens krav til habilitet og de sentrale partsrettigheter om varsling, innsyn, kontradiksjon, begrunnelse og klage.
- avansert kunnskap om virkningen av feil ved et vedtaks innhold eller måten det er blitt til på, når et vedtak blir kjent ugyldig og når det offentlige blir erstatningsansvarlig
- god kunnskap om spesielle metodespørsmål i offentlig rett
- god kunnskap om forvaltningens veiledningsplikt og taushetsplikt

- god kunnskap om offentliglovas regler om allmenhetens innsynsrett i forvaltningens saksdokumenter og de mest sentrale unntakene.
- god kunnskap om adgangen til å tildele kompetanse videre (delegasjon) og gi bindende instruksjer,
- kunnskap om internasjonal retts betydning i forvaltningsretten
- kunnskap om forvaltningsetiske utfordringer

Ferdigheter

Etter bestått andre avdeling kan studenten:

- identifisere og løse forvaltningsrettslige problemstillinger av teoretisk og praktisk art
- anvende den juridiske metode, herunder metodiske problemstillinger som er spesielle for forvaltningsretten som for eksempel tolkning av det aktuelle hjemmelsgrunnlag og formulering av ulovfestede rettsregler om skrankene for forvaltningsskjønnet
- identifisere og analysere etiske dilemma en forvaltningsjurist kan møte

3) Pensum

- *Torstein Eckhoff/Eivind Smith: Forvaltningsrett* (11. utgave 2018) unntatt kapittel 4, kapittel 10 og kapittel 33 V-VI.
- *Jan Fridthjof Bernt: Det kommunale selvstyre og kommunene og særlovgivningen*, i Bernt, Overå og Hove: Kommunalrett (4. utgave 2002) kapittel I punkt 1, 2, 4 og 5 og kapittel IX (24 sider) **(Kompendium tilgjengelig i Canvas)**.
- *Bernt/Rasmussen: Frihagens forvaltningsrett* bind 1 2. utgave (2010) kapittel 1-3 (100 sider).
- *Erik Magnus Boe: Innføring i juss – Juridisk tenkning og rettskildelære*, 3. utgave 2010 kapittel 6 og 13.6 (13 sider) **(Kompendium tilgjengelig i Canvas)**.
- *Jens Edvin A. Skoghøy: Det offentlige erstatningsansvar – noen grunnleggende problemstillinger i Lov, liv og lære. Festskrift til Inge Lorange Backer* (2016) (14 sider) **(Kompendium tilgjengelig i Canvas)**.
- *Markus Lie Hoel: Objektivt erstatningsansvar for uriktig offentlig myndighetsutøvelse? Lov og Rett* 2012 (16 sider)
- *Frode Innjord: Høyesterett og prøving av forvaltningsvedtak – hovedlinjer og utviklingstrekk i Lov – sannhet – rett Norges Høyesterett 200 år* (33 sider) **(Kompendium tilgjengelig i Canvas)**.

Spesiell forvaltningsrett - Velferdsrett 9 sp

1) Faglig innhold

Faget velferdsrett omhandler individenes rett til å få dekket grunnleggende behov i form av stønad til livsopphold og helse-, omsorgs- og barneverntjenester.

Faget tar videre opp vernet om den personlige integritet, respekten for privatliv og familieliv, samt hvilken adgang samfunnet har til å påtvinge personer tjenester de ikke ønsker. Hovedvekten her legges på reglene i lov om psykisk helsevern og barnevernloven hvor forholdet mellom frivillige hjelpetiltak og tvangsinngrep og rammene for tvangsinngrep belyses.

I dette faget blir studentene videre kjent med velferdsrettslige verdier som reglene bygger på og som det skal tas hensyn til i saksbehandlingen: forebygging, hjelp til selvhjelp, brukermedvirkning, frivillighet framfor tvang, hjemmebasert omsorg og barnets beste. I tillegg konkretiseres og utdypes sentrale spørsmål fra den alminnelige forvaltningsretten, herunder krav til legalitet og rettssikkerhet, rammene for skjønnsutøvelsen og adgangen til å stille vilkår. Faget tar også opp menneskerettigheter av særskilt relevans på velferdsrettens område.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått andre avdeling har studenten:

- god kunnskap om innholdet i et utvalg av rettigheter i velferdsretten:
 - retten til helse- og omsorgstjenester etter pasient- og brukerrettighetsloven
 - retten til stønad til livsopphold og bolig for vanskeligstilte
 - retten til stønad til enslig mor eller far og uføretrygd etter folketrygdloven
- god kunnskap om barns rett til familieliv og forsvarlig omsorg og om barnevernlovens regler om hjelpetiltak, omsorgsovertakelse og adopsjon
- god kunnskap om reglene om frivillig og tvungent psykiske helsevern, med vekt på reglene om innleggelse og behandling
- god kunnskap om velferdsrettslige verdier og om relevante bestemmelser i Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK), FNs konvensjon om barnets rettigheter (BK) og Den internasjonale konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (ØSK)
- god kunnskap om rettighetstenkningen i velferdsretten og om hva som kjennetegner et rettskrav, og stat, kommune og enkeltpersoners plikter i denne sammenheng
- god kunnskap om de alminnelige og spesielle krav til saksbehandlingen og hvordan kravene skjerpes ved inngripende vedtak og overfor parter i en sårbar livssituasjon

Ferdigheter

Etter bestått andre avdeling kan studenten:

- forklare sammenhengen mellom ulike deler av regelverket

- identifisere og analysere velferdsrettslige problemstillinger på en metodisk forsvarlig måte, herunder foreta avveininger av de forskjellige verdier og hensyn som rettsanvendelsen på dette området ofte forutsetter
- identifisere og drøfte aktuelle etiske dilemma innen velferdsretten, som for eksempel avveining mellom respekt for autonomi, integritet og privatliv på den ene siden og samfunnets ansvar og omsorgsforpliktelser overfor innbyggerne på den andre siden.
- kunne redegjøre for konsekvenser ved forskjellig rettslige valg

3) Pensum

- Lena R. L. Bendiksen og Trude Haugli, Sentrale emner i barneretten, 4. utgave 2021, kapittel 13 – 25, side 187- 354, med unntak av punkt 13.3 (barna i barnevernet) og 13.4 (arbeidet med ny barnevernlov) og kapittel 17.
- *Asbjørn Kjønstad, Aslak Syse og Morten Kjelland: Velferdsrett I* (6. utgave 2017): Kapittel 2, kapittel 4, punkt 5.2-5.4, punkt 6.5, punkt 9.5-9.8, punkt 9.10-9.12, punkt 10.3-10.6 og punkt 10.9-10.10.)
- *Aslak Syse og Ingunn Ik Dahl: "Regelverk for stønader til mor eller far med aleneomsorg for barn fra 1. januar 2016"* (Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernsrettslige spørsmål (FAB) nr. 4 2016 s. 333-359)

Spesiell forvaltningsrett - Miljø- og ressursrett, 5 sp

1) Faglig innhold

Faget miljø- og ressursrett omfatter rettslige problemstillinger knyttet til ivaretagelsen av miljøet og rettslige utfordringer som langsiktig forvaltning av naturmiljøet og ressurser reiser i nasjonal og internasjonal rett. Sentralt i faget er hvordan miljøhensyn ivaretas gjennom offentlig forvaltning, herunder de rettslige rammene for avveining av individuelle rettigheter og interesser knyttet til eierrådighet og andre rettigheter på den ene siden og miljøhensyn og miljøverdier på den andre siden.

Sentralt i faget er de miljørettslige prinsippene herunder prinsippet om bærekraftig utvikling, integrasjonsprinsippet, føre-var prinsippet og miljøets grunnlovsværn i Grunnloven § 112. Regler og prinsipper i miljøretten er utviklet gjennom et samspill mellom internasjonal og nasjonal rett. Faget omfatter derfor hovedtrekk i internasjonal miljørett, herunder også EØS-rett.

Faget inneholder en detaljert behandling av to viktige felt innenfor miljøretten: bevaring og forvaltning av naturmangfold og kontroll med utslipp av forurensning. Faget gir også en innføring i arealplanlegging etter plan og bygningsloven. For hvert emne drøftes de virkemidlene som benyttes, og forvaltningsrettslige problemstillinger som saksbehandlingsregler, hjemmelsspørsmål, hvilke rammer som gjelder for myndighetenes skjønnsutøvelse og vilkårlære. Slik illustrerer faget også spørsmål som tas opp i faget alminnelig forvaltningsrett og bidrar til å utvide perspektivet innenfor forvaltningsretten ved å legge vekt på allmenne interesser og miljøhensyn.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått andre avdeling har studenten:

- god kunnskap om særlige rettslige problemstillinger knyttet til forvaltningen av miljøet og langsiktig forvaltning av ressurser
- god kunnskap om innholdet og rettslig betydning av de miljørettslige prinsippene bærekraftig utvikling, integrasjonsprinsippet og føre var-prinsippet
- god kunnskap om miljøets grunnlovsværn
- god kunnskap om prosessuelle miljørettigheter og krav til saksbehandling i miljø saker
- god kunnskap om rettslige virkemidler og rammer for forvaltning og vern av naturmangfoldet etter naturmangfoldloven og for kontroll med utslipp og forurensning etter forurensningsloven
- god kunnskap om rettslige virkemidler og rammer for arealbruk gjennom plan- og bygningsloven og byggesaksbehandling
- kunnskap om hovedlinjer i internasjonal miljørett, herunder miljøretten i EØS, og dens betydning for nasjonal rett

Ferdigheter

Etter bestått andre avdeling kan studenten:

- identifisere og analysere rettslige problemer knyttet til forvaltningen av miljøet og til langsiktig forvaltning av ressurser
- anvende den juridiske metode, herunder metodiske problemstillinger som er spesielle for miljøretten som for eksempel formålsorientert tolkning, betydningen av internasjonal rett og Grunnloven § 112
- identifisere og analysere relevante etiske problemstillinger i miljøforvaltningen

3) Pensum

- Hans Christian Bugge: *Lærebok i miljøforvaltningsrett* (5. utgave 2019) med unntak av punkt 3.5-3.6, 4.1-4.3, 8.6-8.10 og hele kapittel 10.

Rettshistorie 8 sp

Rettshistorie – generelt

Faget rettshistorie omhandler den historiske bakgrunnen for dagens rettslige ordninger og rettslige tenkemåter. Faget har et vidt internasjonalt geografisk perspektiv. Faget bygger på at rett også bør forstås gjennom den fortid som har formet og stadig former det nåtidige og fremtidige. Rettshistorie

er et perspektivfag som dels gir bidrag til å forstå gjeldende rett, dels bidrag til å forstå retten som del av samfunnet.

1) Faglig innhold

Hovedtemaet i faget rettshistorie er å gi en internasjonal orientert innføring i rettens historie. Tidsmessige begynner faget i høymiddelalderen ca. 1200, men det legger hovedvekt på tiden etter 1750. Faget fører rettens historie helt frem til samtiden og slik betrakter rettshistoriefaget nåtidens rett med historiske perspektiver. Geografisk behandler rettshistoriefaget retten internasjonalt. Norsk rettshistorie blir presentert som del av den internasjonale historien, ikke for seg. Med internasjonal rettshistorie menes i hovedsak europeisk og annen vestlig rettshistorie, men ved å omtale kolonialismens rettshistorie og andre utenomeuropeiske ordninger er også andre områder omtalt (Asia, Latin-Amerika, Afrika). Tematisk har faget fokus på to sentrale kategorier i retten: Suverenitet og kontrakt. Med suverenitet siktes det i videste forstand til statsstyrets rettslige karakter. Med kontrakt siktes det til de mange kontraktstyper som har formet fortidens rettsliv, fra ekteskap til kapital- og aksjeselskaper.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått andre-avdelingen har studenten:

- kunnskap om hovedtemaene i rettshistoriefaget, om fagets stilling i rettsvitenskapen og om metodespørsmål i rettshistoriefaget
- god kunnskap om og forståelse for de nye territorialstatenes lovgivning fra høymiddelalderen av, derunder om norsk rettshistorie med vekt på Magnus Lagabøters Landslov
- god kunnskap om og forståelse for de rettslige trekk ved den moderne vestlige staten i tidlig nytid, derunder hovedpunktene i det dansk-norske eneveldets rett
- god kunnskap om og forståelse for naturretten og dens betydning for statsteorier og kontraktsrett
- god kunnskap om og forståelse for historien bak og begrunnelsen for de nye menneskerettigheter rundt 1800
- god kunnskap om og forståelse for den moderne forfatningsbevegelsen fra 1800 i vestlige land
- god kunnskap om og forståelse for norsk forfatningshistorie fra 1814
- god kunnskap om og forståelse for konstitusjonelle og totalitære statsformer på 1900-tallet
- god kunnskap om og forståelse for endringene i europeisk privatrett fra rundt 1800 med særlig vekt på privatrettskodifikasjoner fra rundt 1800 til i dag
- god kunnskap om og forståelse for endringer i kontraktsrett, handelsrett og konkurranserett fra rundt 1800

- god kunnskap om og forståelse for nye trekk i selskaps- og arbeidsrett fra rundt 1800, både internasjonalt og i Norge
- god kunnskap om og forståelse for folkerettens utvikling fra rundt 1800 til 1945
- god kunnskap om og forståelse for den moderne folkeretten etter 1945 med særlig vekt på menneskerettighetene og den europeiske unionens rettshistorie

Ferdigheter

Etter bestått andre-avdelingemne kan studenten:

- identifisere et rettshistorisk tema og forstå sammenhengen mellom rettshistorie og gjeldende rett
- forstå norsk rett historisk som del av rettslige internasjonaliseringsprosesser
- identifisere betydningen av rettshistoriske forhold for det å komparere norsk og utenlandsk rett
- anvende rettshistorisk kunnskap med sikte på å forstå norsk retts skiftende forhold til ulike typer av internasjonal rett
- forstå den historiske betydningen av rettslige ordninger og tenkemåter i samfunnet
- gjennom rettshistorisk kunnskap identifisere etiske dilemmaer ved rettslige valg

Generell kompetanse

Etter bestått emne kan studenten:

- forstå betydningen av rettshistorie for nasjonale og internasjonale retts- og samfunnsforhold
- anvende kunnskap og ferdigheter i rettshistorie individuelt og i samarbeid med andre
- kommunisere rettshistoriske resonnementer både skriftlig og muntlig til fagfellesskapet og allmenheten

3) Pensum

- Dag Michalsen, *Rett. En internasjonal historie* (1 utgave, 1. opplag 2011 eller 2. opplag 2013)

Kapitlene 1 og 4-7.

Erstatningsrett 7 sp

1) Faglig innhold

Erstatningsretten omhandler stiftelse og beregning av erstatningskrav, for krav oppstått utenfor kontraktsforhold. Det tas utgangspunkt i de tre hovedvilkårene for erstatning; ansvarsgrunnlag, skade/tap og adekvat årsakssammenheng. Hovedvekten legges på ansvarsgrunnlag og årsakssammenheng, og det gis kun en oversikt over utmålingsreglene. Videre omhandles ansvarsreglene når skadelidte har medvirket til skaden, samt reglene om lemping av skadevolders betalingsplikt.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått andre avdeling har studenten:

- god kunnskap om prinsipper innen erstatningsretten, samt de hensyn reglene bygger på
- god kunnskap om erstatningsrettslig relevant skade, herunder kravet om skade av økonomisk karakter og erstatningsrettslig vern
- god kunnskap om ansvarsgrunnlagene skyldansvar, ulovfestet objektivt ansvar, arbeidsgiveransvar og bilansvar
- god kunnskap om kravene til faktisk og rettslig årsakssammenheng, herunder ansvarsreglene ved samvirkende årsaksfaktorer og kravene til påregnelighet og nærhet i årsakssammenhengen
- god kunnskap om ansvarsfordeling ved flere ansvarlige skadevoldere, skadelidtes medvirkning og reglene om lemping av ansvar/betalingsplikt
- kunnskap om reglene for utmåling ved tingskade, formueskade og personskade

Ferdigheter

Etter bestått andre avdeling kan studenten:

- identifisere og løse erstatningsrettslige problemstillinger av teoretisk og praktisk art
- anvende den juridiske metode, herunder metodiske problemstillinger som er spesielle for erstatningsretten, som å formulere og tolke ulovfestede rettsregler

3) Pensum

- Viggo Hagstrøm og Are Stenvik: Erstatningsrett (2019).

Følgende kapitler og punkter er pensum: Punkt 1.1,1.2 og 1.3, hele kapittel 3, punktene 4.1-4.4 og 4.6-4.8, hele kapittel 5, punktene 6.1-6.2, 6.4, 7.1 og 8.1-8.5.1, hele kapittel 9, punktene 10.1-10.3, 11.1-11.8, 12.1 og 12.6-12.8. *Petitavsnitt er ikke pensum.*

Internasjonal privatrett 3 sp

1) Faglig innhold

Når et rettsforhold har tilknytning til mer enn ett land, må det avgjøres hvilket lands rett som skal legges til grunn for rettsforholdet eller tvister oppstått i relasjon til dette. Faget internasjonal privatrett omhandler de prinsipper og regler som avgjør dette rettsvalget.

Fagets alminnelige del omfatter regler og prinsipper for hvor en eventuell sak kan reises (jurisdiksjon), hvilken stats materielle rett saksforholdet er underlagt (rettsvalg), samt anerkjennelse og fullbyrdelse av utenlandske rettsavgjørelser.

Den spesielle delen av faget omhandler reglene som knytter seg til bestemte rettsområder. På andre avdeling omfatter dette en innføring i hovedreglene om jurisdiksjon og rettsvalg i internasjonale erstatningssaker. På tredjeavdeling følges dette opp med tilsvarende regler på kontraktsrettens område.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått andre avdeling har studenten:

- god kunnskap om reglene som er bestemmende for norske domstolars internasjonale kompetanse (jurisdiksjon) og kunnskap om prosessuelle problemer som knytter seg til domstolenes anvendelse av rettsvalgsregler og utenlandsk rett
- god kunnskap om hvordan man løser konflikter om hvilket lands rettssystematikk som skal følges (kvalifikasjonskonfliktene)
- kunnskap til problemene som knytter seg til tilbakevisning og viderehenvisning (renvoi)
- kunnskap om internasjonalt preseptoriske regler
- god kunnskap om ordre public reservasjonen
- kunnskap om regler om anerkjennelse og fullbyrdelse av utenlandske avgjørelser
- god kunnskap om hovedreglene om jurisdiksjon og rettsvalg i internasjonale erstatningssaker

Ferdigheter

Etter bestått andre avdeling kan studenten:

- analysere saksforhold som har tilknytning til mer enn ett rettssystem med sikte på å identifisere og løse de internasjonale-privatretslige problemstillingene.

3) Pensum

- Guidetta Cordero-Moss: Internasjonal privatrett på formuerettens område (2013): Kapittel 1, kapittel 2 minus punktene 2.1.2, 2.4.2 og 2.6.2, kapittel 3 minus punktene 3.1.2.4, 3.1.2.5, 3.1.3, 3.1.4.1 - 3.1.4.5, 3.1.5 og 3.2.5, kapittel 7 minus punktene 7.2.10 – 7.2.13. (totalt 134 sider)

EU-/EØS-rett 8 sp

1) Faglig innhold

EUs rettssystem springer ut av folkeretten, men regnes i dag som et eget rettssystem. Faget EU-/EØS-rett gir en allmenn innføring i EUs sentrale virkemidler, institusjoner og rettssystem og en grundig innføring i EØS-retten.

Hovedvekten i faget er lagt på reglene om EUs indre marked. Norge er knyttet til dette markedet gjennom EØS-avtalen. Faget gir en innføring i EØS-avtalen og dens gjennomføring i det norske rettssystem. Dette knytter faget til statsretten. Faget omfatter videre en oversikt over de særskilte EFTA-organer og de felles EØS-organer samt hvordan hensynet til homogenitet (likhet mellom EU-siden og EFTA-siden) og dynamikk (hensynet til ny EU-rett og nye rettsavgjørelser fra EU-domstolen) er ivare tatt i EØS-avtalen.

2) Læringsutbytte

Kunnskap

Etter bestått andre avdeling har studenten:

- god kunnskap om særtrekkene ved EUs rettssystem med vekt på direkte virkning, forrang og medlemsstatenes erstatningsansvar
- god kunnskap om reglene om fritt varebytte
- kunnskap om hovedreglene for det indre marked (de fire friheter, konkurransereglene)
- kunnskap om forholdet mellom statsrett, EU/EØS-rett og folkerett
- god kunnskap om hvordan EØS knytter Norge til EUs indre marked og rettslige forskjeller mellom EØS- og EU-samarbeidet
- god kunnskap om EFTA-domstolen og betydningen dens avgjørelser har for norsk rett
- kunnskap om EUs utvikling, institusjoner og om rettsreglenes særlige betydning i samarbeidet

Ferdigheter

Etter bestått andre avdeling kan studenten:

- identifisere og løse EØS-rettslige problemstillingen av teoretisk og praktisk art
- anvende den juridiske metode, herunder metodiske problemstillinger som er spesielle for EU- og EØS-retten som for eksempel vekten på formålsfortolkning og betydningen av rettspraksis

3) Pensum

- *Sejersted m.fl.: EØS-rett* (3. utg. 2011), kap. 1 til og med 17 (til sammen ca 300 sider).

Generell kompetanse

Etter bestått 2. avdeling kan studenten:

- identifisere sammenhengen mellom den alminnelige og spesielle forvaltningsretten, og kunne anvende kunnskapen og ferdighetene også på andre forvaltningsrettslige områder
- forstå internasjonale aspekter ved retten og kunne anvende nasjonale og internasjonale rettskilder til å løse problemstillinger på rettsområdene som inngår på avdelingen
- anvende kunnskap og ferdigheter på rettsområder som inngår på avdelingen individuelt og i samarbeid med andre
- kommunisere rettslige resonnementer skriftlig og muntlig til fagfellesskapet og allmenheten
- identifisere og reflektere over yrkesetiske problemstillinger som fagene på avdelingen kan lede til og håndtere disse på en forsvarlig måte